

ילד א' ילד ב' - איור בשיעור

זו השנה הראשונה שנציין את יום יום השוויון בחינוך ב-7 בנובמבר, בכל שנה נציין את היום הזה, ונקדיש אותו לנושא חשוב זה. השנה בחרנו לשלוח את מערך השיעור 'ילד א' ילד ב' בגרסה חדשנית שכוללת 'איור בשיעור' ושימוש ב-QR. בשיעור נשתמש בטקסט, המתאר תחנות בחייהם של שני ילדים מרקע חברתי כלכלי שונה: גן הילדים, ביה"ס היסודי, ביה"ס התיכון, הצבא והאוניברסיטה. התלמידות/ים יעקבו אחר קורותיהם של שני הילדים, ויחשפו לנתונים דרך קטעי מידע וגרפים בכל אחת מהתחנות בחייהם. המטרה בשיעור זה היא לפתח את החשיבה הביקורתית של התלמידות/ים, להיוודע באמצעותה לפערים בין תלמידות/ים במערכת החינוך, ולמקומה של מערכת החינוך בהנצחתם וביצירתם. בהתאם לתפיסת הפדגוגיה הביקורתית, חידוד המודעות למנגנונים מוסדיים מפלים אלו עשויה לשחרר את הפרטים עצמם מרגשי אשמה ומדימוי עצמי נמוך, להעצים אותם, ולעוררם לפעול למען שינוי מצבם.

למורות/ים: לפניכם ['איור בשיעור' שכולל QR](#). האיור מאפשר לתלמידות/ים ללמוד בקבוצות בהנחיה מינימאלית, דרך סריקה של ה-QR בטלפונים שלהן/ם: האיור והשיעור מבוססים על הטקסט "ילד א' ילד ב'" שנמצא במקורות שונים ברשת, ללא ציון שם מחבר, ועובד לצרכי מערך זה (מצ"ב). השיעור יתקיים במתכונת של [ג'יקסו](#) בשיעור כפול.

הכנת הכיתה

נסדר מראש את הכיתה ב 5 קבוצות, בכל קבוצה נניח את [האיור](#) על השולחן, ונניח גם בכל קבוצה שלט שישמש בשלב הבא (קבוצות ההתמחות) על כל שלט ייכתב מספר ושם התחנה: 1-גן, 2-יסודי, 3-תיכון, 4-צבא, 5-אוניברסיטה. לפני השיעור נוודא שכולן/ם יורידו אפליקציית ברקוד לטלפון שלהן/ם. נדפיס לכל תלמיד/ה או לכל זוג את [האיור](#) - אפשר בשחור-לבן. נדפיס גם את [הטבלה](#) המסכמת לכולן/ם.

חשוב להסביר מראש לתלמידות/ים בפירוט איך יתנהל השיעור:

1. שיטת הג'יקסו: משימה בקבוצות אם, אח"כ פיצול לקבוצות התמחות: נציג/ה מכל קבוצת אם נשלחת להתמחות בנושא, לומדת אותו כדי שתוכל לחזור אח"כ לקבוצת האם וללמד אותה את הנושא. 3 שלבים: קב' אם, קב' התמחות, בחזרה לקב' האם.

2. השימוש ב'איור בשיעור' QR+, כל פעם נסרוק ברקוד אחר: בקבוצות האם נסרוק רק את הראשון מימין: פתיחה בקבוצות האם, בשלב הבא כל קבוצה תפתח QR אחר. מה שייפתח זה הנחיות למשימה וקישור (מודגש בקו) שפותח כתבה שיש עליה שאלות.

שלב 1 - קבוצות האם: 20 ד'

נחלק את התלמידות/ים לכמה קבוצות כך שיהיו בכל קבוצה לפחות 5 תלמידות/ים. אלו יהיו **קבוצות האם**, כל קבוצת אם תקבל מדבקה בצבע אחר. על המדבקות יהיו מסומנים מספרים מ-1-5 (אם יש יותר מ-5 תלמידות/ים בקבוצה נסמן כמה מספרים פעמיים).
ננחה את התלמידות/ים לסרוק את הברקוד של 'קבוצת האם' באיור, ולעבוד לפי ההנחיות.

מומלץ אחרי ביצוע משימה זו ולפני המעבר לקבוצות ההתמחות, לקרוא ביחד במליאה את הבית הראשון של הטקסט, ולהתבונן ביחד באיור, ולשתף בקצרה במליאה: מי הוא מי? מהם השמות שבחרו לילדים? ואיפה לדעתן/ם הם גרים?

שלב 2 - קבוצות ההתמחות: 30 ד'

ננחה את התלמידות/ים להתחלק לקבוצות חדשות לפי המספרים שעל המדבקות: כל מספרי 1 יהיו קבוצה, וישבו בקבוצת "הגן", כל מספרי 2 יהיו קבוצת ה"יסודי" וכן הלאה. כל קבוצה תסרוק את הברקוד של התחנה שלה, ותעבוד לפי ההנחיות.
נסביר לתלמידות/ים שהאחריות ללמידה בקבוצת האם היא שלהן/ן, ושבסיום המשימה בקבוצת ההתמחות, יחזרו לקבוצות האם ויצטרכו ללמד את חברות/י קבוצת האם שלהן/ם את מה שלמדו. לכן ירשמו לעצמן/ם את עיקרי הדברים שעלו בלימוד במחברת. (בכל קבוצת ההתמחות יהיו מספר נציגים מכל קבוצת אם בהתאם למספר התלמידות/ים בכיתה).

שלב 3 - בחזרה לקבוצות האם: 30 ד' (5 ד' לכל מציגה)

בשלב זה יחזרו כל המומחיות/ים לקבוצות האם שלהן/ם, וילמדו אותן/ם את מה שלמדו.
נציגות/י קבוצות ההתמחות יציגו לפי סדר התחנות. כל תלמיד ותלמידה ישלימו [בטבלה](#) אישית: (מצורפת בהמשך) מה קרה לילד א' ויליד ב' בכל שלב בחייהם.

דיון במליאה - 30 ד'

נערוך דיון סביב השאלות:

- האם לכל הילדות/ים בארץ יש אותו סיכוי להצליח בחיים? מהם הגורמים לאי שוויון?
 - מה עלה מהלמידה שלנו ואילו עוד גורמים לדעתכן/ם משפיעים על אי השוויון?
- במערך זה התמקדנו במעמד הסוציו-אקונומי, מעבר לכך, נוכל להתייחס גם למגדר (האם לבנות ולבנים אותו סיכוי...), למוצא וללאום (האם לילד/ה ערבי/ה וילד/ה יהודי/ה יש אותו סיכוי להצליח בחיים?)

לסיום נוכל לשמוע כמה דוגמאות של סיומים פסימיים ואופטימיים שנכתבו לטקסט.

הצעה חלופית למהלך זה:

אם תרצו לערוך שיעור קצר ופשוט יותר בנושא, תוכלו להשתמש באיור ובמשימת הפתיחה, לקרוא את הטקסט ילד א ילד ב' ביחד במליאה ולערוך דיון סביב השאלות המוצעות במערך.

ילד ב'	ילד א'	
		בנקודת המוצא
		בגן הילדים
		בבית הספר היסודי
		בבית הספר התיכון
		בצבא
		באוניברסיטה

ילד א' וילד ב' (מעובד לפי מקור לא ידוע)

מעשה בשני ילדים שנולדו באותו יום, באותה שנה, באותה מדינה
 ילד א' וילד ב'
 לילד א' יש אבא עורך דין ואמא מהנדסת חשמל
 לילד ב' יש אמא עוזרת לגננת ואבא פועל טקסטיל במפעל
 לילד א' יש המון צעצועים ומשחקים
 לילד ב' יש חדר עם עוד 4 אחים
 לילד א' יש מחשב, לילד ב' אין
 לאחר 6 שנים, באותו יום ובאותה השנה, הם נכנסים לכיתה א'
 ילד א' מגיע כשהוא כבר יודע לכתוב ולקרוא, קצת חשבון, ואפילו קצת אנגלית
 וילד ב'... לילד ב' אין ילקוט, אז הוא סוחב את המחברות בשקית
 . ילד א' מכין את השיעורים במחשב ומגיש בזמן
 לילד ב' אין מחשב (כבר אמרנו) ואין גם שולחן.
 לילד א' יש חוג אומנות, חוג מחשב וחוג פסנתר
 וילד ב', כשיש בלגן בבית, הוא בורח לחבר'ה בחצר
 וחולפות שש שנים ושני הילדים בכיתה ו' והנה הם מחולקים להקבצות
 וילד א' הולך להקבצה א' וילד ב' הולך להקבצה ב'
 לילד א' יש מורה פרטית וילד ב' אין.
 לילד א' אומרים כולם שהוא בטוח יהיה פרופסור כי הוא יודע מתמטיקה טוב
 וגם לילד ב' אומרים שיש חוכמה, חוכמת רחוב
 והשנים חולפות והילדים מגיעים לתיכון
 וילד א' הולך ל- 5 יחידות לימוד מתמטיקה ו- 5 אנגלית.
 וילד ב' רק ל- 3 ול- 4.
 ולפעמים בהפסקות מבטיהם של שני הילדים מצטלבים
 ולרגע אחד שניהם מבינים שמשהו פה לא צודק, שהם בחיים לא יהיו שווים
 שנים חולפות מאותו יום בו נולדו שני הילדים והנה הם משוחררים מהצבא
 ילד א' קיבל מאבא מתנת שחרור - טיול מסביב לעולם
 ילד ב' בבוקר משלים בגרויות ובערב עובד, מלצר באולם
 והם נכנסים לאוניברסיטה... באותו יום באותה שנה
 ילד א' שילם מראש את שכר הלימוד ל- 4 שנים,
 וילד ב' עובד בלילות במלצרות וממשיך ללמוד בימים
 וככל שהאוברדראפט גדל, כך יורדים הציונים ואחרי שנתיים. ילד ב' נשבר.
 "נלך לעבוד שנתיים שלוש" הוא אומר לעצמו, "נעשה קצת כסף ואח"כ נחזור ללמוד
 ילד ב' נוטש את ספסל הלימודים.. והוא לא חוזר עוד
 שניהם כבר בני 30, באותה שנה, באותה מדינה
 לילד א' נולד ילד א' וילד ב' נולד ילד ב'.

מורות/ים יקרות/ים!

מהו אחד ההישגים הבינלאומיים של מערכת החינוך בישראל?

ובכן, מערכת החינוך שלנו מצטיינת באי-שוויון!

כל המחקרים הבינלאומיים מצביעים על כך שפערי ההישגים בין תלמידות/ים בישראל על רקע חברתי-כלכלי הם הגבוהים ביותר במדינות ה-OECD! מערכת החינוך בישראל, לא רק שאינה מצליחה לצמצם פערים, היא מנציחה אותם ואף מרחיבה אותם.

משום כך, הופתענו מאוד שלא מצאנו בלוח השנה יום שמתייחס לשוויון בחינוך. ראוי בעינינו שיהיה יום כזה שיסמל את השאיפה לשוויון בחינוך ואת הכוונה להיאבק לשמו.

לכן החלטנו לעשות מעשה ולהוסיף בעצמנו את היום הזה ללוח השנה:

ה- 7 בנובמבר: יום השוויון בחינוך.

זהו יום שמטרתו להעלות את המודעות לשוויון בחינוך: שוויון בין תלמידות/ים עניות/ים ועשירות/ים, בין תלמידות/ים מהפריפריה ומהמרכז, בין תלמידות/ים ממוצא אתני שונה, מלאום ודת אחרים, בין תלמידות/ים עם צרכים מיוחדים, תלמידות/ים עם נטייה מינית או זהות מגדרית שונה, וכמובן שוויון בין בנות לבנים.

בחרנו בתאריך 7 בנובמבר משום שביום זה בשנת 1993 הוקמה [עמותת קדמה לשוויון בחינוך](#). קדמה היא עמותה חינוכית-חברתית שמאמינה שחינוך איכותי שווה לכל הוא זכות יסוד חברתית ותנאי בסיסי לגישור פערים ולכינון חברה המבוססת על עקרונות הצדק והשוויון. קדמה מחויבת להצלחה של תלמידים ותלמידות מהפריפריה הכלכלית-חברתית.

לציון יום השוויון בחינוך השנה בחרנו לפרסם מערך שיעור: 'ילד א' ילד ב', השיעור מתייחס לפערים המונצחים במערכת החינוך דרך ליווי של שני תלמידים, שבאים מרקע שונה, בדרכם בתוך מערכת החינוך מהגן ועד לאוניברסיטה.

מי שעוקבות/ים אחר מערכי השיעור שלנו יבחינו בהתפתחות חדשה שלהם. אנו פועלות כדי להפוך את מערכי השיעור לחווייתיים ונגישים יותר לתלמידות/ים, תוך כדי שמירה על רמה גבוהה של תוכן וקידום נושאים של שוויון וצדק חברתי.

ילד א' ילד ב' הוא פיתוח חדשני של מערך שיעור עם אג'נדה חברתית, המשלב טכנולוגיה מוכרת וקלה לשימוש (QR) עם שימוש באמצעי של אוריינות חזותית ('איור בשיעור').

קצת על היתרונות של שימוש ב-QR בשיעור: זהו כלי נגיש ורלוונטי לתלמידות/ים, במדיה של הסמארטפון המוכר להם היטב. כל קטעי המידע הם דיגיטאליים (חיסכון משמעותי בנייר), ומקובצים במקום אחד: כל QR פותח כתבות, גרפים, נתונים. הלמידה יכולה להתבצע באופן עצמאי ושיתופי, עם הכוונה מינימאלית של המורה.

ועל היתרונות של שימוש ב'איור בשיעור': תלמידות/ים היום מבלות/ים זמן רב יותר בצפייה בגירויים חזותיים, החיבור לעולמם באופן זה עשוי לעורר בהם סקרנות ועניין בלמידה, ולאפשר למידה חזותית שהיא שונה ומגוונת, ומשלבת חקירה ביקורתית ומושכלת של המרכיבים החזותיים.

אנחנו מזמינות אתכן/ם להתנסות בכיתה, כל שצריך זה להדפיס לתלמידות/ים את האיור על דף 4A רגיל, זה יוצא נהדר גם בשחור-לבן.

נשמח לפידבקים שלכן/ם על ההתנסות, שנוכל להמשיך להתפתח ולפתח.